

Роль електронного обміну даними у розвитку міжнародної логістики: глобальні тренди

На сучасному етапі глобалізації економіки пріоритетне місце посідають процеси інформатизації, логістизації та електронізації міжнародного бізнесу, які можна охарактеризувати як новий етап інтеграції світової економіки, зміст якого полягає у розширенні віртуальних потоків ресурсів.

У результаті цього загострюється конкуренція на електронних ринках світу, зміцнюються зв'язки між національними економіками на рівні зародження об'єднаних електронних логістичних мереж. Тому сьогодні згідно з новими глобальними викликами щодо утворення інформаційного суспільства є важливим дослідження системи міжнародної логістики в умовах інформатизації світової економіки.

Глобальні економічні процеси та утворення нових ринків спричиняють глобалізацію логістики. Ці процеси відбуваються одночасно, доповнюючи один одного. Глобальна логістика відображає таку тенденцію у світовій економіці, яка характеризується рухом підприємницької діяльності від її спеціалізації в окремих країнах і регіонах до різноманітної численної кількості організації світового ринкового господарства.

На сучасному етапі прослідковуються такі загальні тенденції в міжнародній логістиці, як: зміна дистрибуції товарів; завойовування логістичного ринку провайдерами четвертого рівня (4PL); зміна системи виробництва: від виробництва для складу "Make-to-Stock" до виробництва за замовленням "Make-to-Order"; зміна ролі логістики на міжнародному ринку; злиття і консолідація торгівлі і постачальників; зниження кількості постачальників під час постачання та збуту: скорочення термінів постачання; вплив електронного бізнесу на логістику: бізнес-процеси в рамках концепції B2C, B2B припускають автоматизацію інтенсивніших постачань та аутсорсинг логістичних процесів (транспортування, зберігання, обслуговування клієнтів та побудова систем логістичної інформації).

Протягом останніх років бурхливо розвиваються нові логістичні технології. Інформаційні системи займають у цих технологіях головні позиції. Підприємство є відкритою системою, що матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками пов'язана з постачальниками, споживачами, транспортними організаціями тощо. При цьому виникають труднощі при зіткненні інформаційних систем підприємства та інших організацій.

Отже, інформаційне забезпечення логістичного управління є однією з найважливіших і актуальних проблем. Інформація стає логістичним виробничим фактором, завдяки їй можна скоротити складування, краще управляти запасами, вдосконалювати взаємодію між споживачем та постачальником, замінити складування готової продукції складуванням матеріалів. Завдяки інформації вдається пришвидшити темп транспортування. Інформаційна техніка може значно сприяти виконанню вимог ринку. Такої ефективності можна досягти за допомогою локальних і обчислювальних систем, а також у результаті застосування інтегрованих інформаційних і управлінських систем.

Базовою ідеєю логістики є оптимізація управління підприємницької діяльності, а саме усіх пов'язаних з цією діяльністю потоків. Інформаційні системи в логістиці допускають оперативну адекватну реакцію на вимоги ринку, спостереженням за часом доставки, оптимізацію функцій доставки, постачання тощо. Проте щоразу виникають труднощі створення інформаційних систем на підприємстві. Однією з головних проблем є відсутність збирання інформації на підприємствах. Здебільшого інформація є суперечливою. Найчастіше компанії припиняють своє існування через несвоєчасність та недостовірність отриманої інформації. Також проблема створення інформаційних систем полягає у слабкому розвитку комунікаційних мереж на технічному і структурному рівні для інформаційних систем обслуговуючих ЕОМ. Повна відсутність інформаційної взаємодії між постачальниками і виробниками, покупцями та споживачами теж є не менш важливою проблемою створення добре налагоджених логістичних інформаційних систем.

Наступною проблемою створення логістичної інформаційної системи є відсутність технічного забезпечення на підприємствах. Це відсутність комп'ютерної техніки, яка б займалась збиранням, збереженням та трансформацією інформації, а також полегшувала сам процес менеджменту. Інша проблема в зовнішньоекономічній діяльності підприємств виникає під час подолання митних бар'єрів, а особливо для держав, що знаходяться відносно близько одна до однієї і мають добре налагоджений комунікативний зв'язок.

Інформаційні технології можуть значно сприяти виконанню різноманітних вимог – вони забезпечують підготовку, введення, збереження, обробку, контроль і передавання даних. Ефективності можна досягти і за допомогою локальних обчислювальних систем, але прозорість і гнучкість значно підвищуються лише в результаті застосування інтегрованих інформаційних і управлінських систем, тобто будь-яку інформацію готують та записують до бази даних лише один раз, причому її можна використовувати для різних цілей. Інформаційні процеси взаємопов'язані і взаємодіють за посередництвом єдиної бази даних. Тому зміст і структуру всієї бази даних треба проектувати разом з обліком вимог всіх інформаційних систем підприємства.

Широке проникнення логістики до сфери економіки пов'язано з комп'ютеризацією управління матеріальними потоками. Комп'ютер став повсякденним елементом оргтехніки для працівників найрізноманітніших спеціальностей, з ним навчилися поводитися, йому повірили. Програмне забезпечення

комп'ютерів дає можливість на кожному робочому місці вирішувати складні питання з обробки інформації. Обробляють логістичну інформацію в обчислювальних та інших наукових центрах, у відділах на робочих місцях фахівців. Сукупність розв'язуваних тут задач залежить від ролі учасника в загальному логістичному процесі.

У виконавчих інформаційних системах здійснюється оперативне керування матеріальними потоками. Для цих систем особливо важливо фіксувати й обробляти інформацію в темпі проходження матеріального потоку. Вирішувати поточні завдання можна лише за умови застосування сучасної техніки, технології збирання, обробки, систематизації та передавання інформації в режимі реального часу.

В умовах розвитку міжнародних логістичних процесів актуальним є впровадження інтегрованих систем реального часу, які допомагають оптимально організувати бізнес-процеси управління сучасними підприємствами. Теоретичною основою організації вищезгаданих інтегрованих систем є концепція електронного обміну даними.

Електронний обмін даними (EDI) – це серія конвенцій та визначених стандартів щодо обміну структурованою цифровою інформацією між організаціями, що ґрунтується на регламентації форматів переданих повідомлень. Мета такого обміну полягає в обміні цифровою інформацією, забезпеченні можливостей програмної взаємодії комп'ютерних систем різних підприємств. Інакше кажучи, це є обмін фінансовою, комерційною, логістичною документацією у вигляді стандартного структурованого електронного документа безпосередньо між комп'ютерними системами бізнес-партнерів.

Порівняно з іншими інформаційними технологіями, EDI-технології презентують безліч переваг у користуванні – гарантія безпечного передавання комерційної інформації, достовірність переданої інформації, гарантія доставки документів, контроль документообігу, тобто автоматичне отримання та обробка статусів документів (відправлений, отриманий, прочитаний). Також EDI-технології передбачають необхідність використання електронної пошти, факсу, телефону для передавання документів, мінімізують кількість помилок, що можуть виникнути під час опрацювання повідомлень, ручного внесення інформації тощо. Не менш важливим, однак позитивним аспектом використання EDI-технології є надання допомоги у вирішенні спірних ситуацій – провайдер EDI може надати обом сторонам конфлікту повну інформацію про те, що та коли сталося з документами.

Сьогодні прийняття логістичних рішень щодо оптимізації міжнародних товаропотоків неможливе без використання супутникових систем зв'язку, які забезпечують зв'язок між водіями транспортних засобів, транспортними компаніями, вантажовідправниками і вантажоотримувачами. Вантажні автомобілі мають мобільний зв'язок, використовують інформаційні технології, які ґрунтуються на застосуванні бортових комп'ютерів та модемів і забезпечують передавання різноманітних повідомлень.

Для ефективного управління міжнародною логістичною системою необхідно в будь-який момент мати інформацію про матеріальні потоки. Цю проблему вирішують, використовуючи мікропроцесорну техніку, здатну ідентифікувати окрему вантажну одиницю. Устаткування, здатне зчитувати різноманітні штрихові коди, дає змогу одержувати інформацію про логістичну операцію в момент і в місці її здійснення (на складах промислових підприємств, оптових баз, магазинів, на транспорті). Найчастіше в міжнародній практиці використовують систему штрихового кодування EAN-13, що є 13-значними кодами для кодування товарів народного споживання. Ці коди містять інформацію про країну, підприємство-виробника товару, характеристики товару і контрольну цифру.

За оцінками численних експертів, логістика залишатиметься головним чинником глобальної конкурентної боротьби у найближчому майбутньому.